

Ábrázolt Folyóirat.

12^{dik} szám.] Minden szombaton megjelenik két egész íven, vagy 24 ívnagyságu hasábon. | KASSÁN, Martius 18^{kán} 1848. | Félre előfizetés 6 fr., bérmentesítve, borítékban, s cízzel 7 fr. 12 kr. p. p. | I^{só} Év.

Hazánk szűkölködőinek felsegitésére építendő takarékmagtárok mintája.

A mai kor egyik lényeges, s szükséges, s de egyszersmind egyik legnemesb s főnséges feladata: a szűkölködő, sőt nyomorusággal, s gyakran inséggel küzdő emberiség felsegitéséről intézkedni. Ezt a k a r é k - m a g t á r o k felállításával érhetjük el! — Bátor vagyok hazánkat figyelmeztetni — a nyomoruság és szegénység által sujtott embertársaink felsegitésére szentelendő s az annyira szükséges magtárok czélszerű építetése végett: hogy azok létesítése minél előbb a kor, s okos haladásnak hazánkban; — egyik lényeges s nemes feladata legyen.

Az ide mellékelt minta: Fagot egyszerű ugyan de okszerű s gazdaságos czélszerű rendszere-kint építendő takarékmagtárt mutat elő: mely kőből, vagy téglából épült négyszögű — vagy akár kerekvágata csöket nyújt használatra — mellyek még némi javításokat is — az eredetiekhez képest — az építetésükben, ha kell okszerű változást tenni — engedhetnek — s mellyek felépítetvén, hogy minden nedv számüzendő, s a legnagyobb szárazság a csök falában, évek után is fentarthatandó lehessen; a felől, s alól B. és C. boltozattal ellátott bel üregükben tökéletesen kiegészítenek. — A csök A betűk alatt szemlélhetők, mellyekben a jól kiszáritott gabona neme D padlásról, B nyilásokon át, mellyek kő, vagy vastáblákkal födetnek bé, öntetik alá — C-nél vannak é gabnacsöknek ismét ki folyó lyukai, hasonlóan vas ajtókkal el látva, mellyek a gabonával megtelt csöket zárják, s a midőn szükség, kinyitvatnak, s a gabnát — mennyi a szükséghez kell, kényelmesen ki eresztik. A midőn ily rendszerben a gabonát nedvtől s légtől, és így a romlástól megóva, éveken át eltartani lehetne, de a leggazdaságosb építetési rendszere is méltán, s erősen ajánlaná — ezen alap okoknál fogva az építendő takarékmagtárokat a fentebbi minta szerint hazánkknak különösen ajánlani bátor vagyok: annál is inkább, hogy igen egyszerű kiszámítás szerint meg bírálható: hogy a midőn nagyban főképp történik ezen mintai rendszer használata, hatszor annyi hely, s hatszor annyi költség szükséges a közönséges magtár felállításához; sőt a hol nagy ura-

dalmak régi rendszerű magtáraiknak mindegyik osztályzatát 2 öles magasságra építették: ott 12er annyi hely, s 12er annyi költség kívántott, s még légnak, romlásnak, s férgenek is kitéve valának a gabonák. — Ugyanis a jelen minta szerint 12 láb széles, s hosszú cső négyszögben s annyi magasságban ad 1728 köb lábat — a midőn a közönséges régi magtároknak, hol 1 láb magasságra öntetni szokták a gabonát, 12 láb szélesség mellett — nem 12 láb hossz — mint a mintai rendszerben — hanem 114 láb hosszúsági terület kívántatnék arra nézve, hogy 1728 köb lábnyi gabna, vagyis 2 köb lábat 1 posonyi mérőre számítva: 864 pos. mérő gabona férhesen el; ha tehát a régi rendszer ez esetében a

szögű csőben kellene 14 láb magasságra emelkednie; következésképen ugyan azon csőben 2000 pos. mérő 28 lábíg, 3000 mérő 42 lábíg, s 4000 mérő 56 lábíg emelkedendik. —

A jelen rajzi mintát vévén fel tehát sinormértékű — mindegyik 12 lábnyi széles s hosszú csőbe, C B magasságában, melly 56' lábíg terjed, 4000 p. mérő töltendő gabnát számítván, s a homlok felét 6 csőre, a hátfelét 8 csőre, s így öszvesen 14 csőre osztván, kiteszik: hogy ez egyszerű épületben, mely csupán erős, és száraz falakat igényel, s melly annyi tenger-ezerekre menő — s még is tűzi veszélynek kitétt épület fákát megkimél, ötven hat ezer mérő gabonát — minden romlástól, zsisziktól, férgektől megóva, kényelmesen s a tűzi veszélytől is biztosítva, eltartani képes. — Sőt még a szelelést, s forgatást sem igényli, miután a kiszáritott csökbe töltött gabona, a nedv, s légbefolyásától megmentve, megóva éveken át biztosan tartandik fel mind élelmi használatra a szűkségben, mind a vetésre nézve, s épen ezért is főképp hazánk megyéinek, s azok szűkölködőinek felsegitésére építendő takarékmagtárok mintájául ajánlani bátor vagyok!

Mi végre a rajznak kiálló homlokzatán E betű alatt szemlélhető: az a felügyelő, s ór számára biztos, s alkalmas lakásul szolgál. — A felmenet F egy ajtón történik, melly az egész épület zárja. — Nagyobb bátorsággal ugyan az E épületben oly műszeri zár belőlről készíthető: melly éjjelre nem csak az F ajtót, hanem a más el zárt C csök vas ajtait is belőlről is elzárandja — s így nem csak tűzi, vízi, lé-

Takarék-magtár.

regi magtári osztályzat magassága csak 6 láb volna: akkor 6or több hely kívántatnék, s bizonyosan 6er annyi költségű volna a magtár; sőt azon felül is kerülne — már pedig nagy magtároknál nem 6', — hanem 9', 10' és 12' lábnyi magasságra emelkedik a magtár mindegyik osztályzata. Ugyan annyiszor tehát 9er, 10er s 12er nagyobb helyet foglaland el, s ugyan annyiszor tölb, sőt még nagyobb költségeket is követelend a régi rendszerű magtárok felállítására — és így minden esetre elsőbbséget vivand ki az előadott takarékmagtár mintája, s rendszere! — Így tehát ezer pos. mérő gabonának, a fentebbi szerint 1 mérőt 2 köblába véve, 12 láb széles, s hosszú négy-

gi, s elementaris veszélyeknek, hanem gonosz állatok cseljeinek, s tolvaj gonoszságainak is ellenálland. —

Többnyire a rajzi mintából, s az egész jótékony terv felfogásából átlátható: hogy takarékmagtárt a megye, vagy uradalom szükségéhez képest nagyobb, vagy kisebb arányos épülettel ezer mérőtől kezdve, százezeresig, s ezen fölül is létesíteni lehet — s mindegyik okszerű, s gazdaságos építetéséhez az előadott minta, legczélszerűbb rendszerénél fogva, legolcsóbb, legkényelmesb, s legnagyobb használatot nyújtand!

Öszinte szózat a nemes lelkű hazafiakhoz!

Az inséggel, s nyomorúsággal küzdő polgártársaink fölségelésére nézve szentelendő kisded áldozatok által alkotandó megyei magtárok alapításáról.

A hazafiság, s nemes lelkület tényekben, munkásságban s áldozatokban tünik fel. — Pusztá szavakkal hangoztatni a hazafiságot, vagy bár ékes beszédek nimbusába burkolni, s arról phrasisokban sokat írni nem lehet. — Tényekkel, áldozatokkal s érdemekkel kell behonyoztatni azt!

Most az ideje, hogy tegyünk valamit, s alapítsunk: midőn a menyei gondviselés hazánkat a középszerűségen fölüli természettel áldotta meg! — Komoly kebellet vissza emlékezvén az 1846. évi élelem-szükségeire, s a gabonák rettentő drágaságára — mely honunk szegényebb sorsu polgárait sújtotta, s legfőbb inséggel, sőt éhenhalással fenyegette. — Áldozunk az Isten áldásából kisded részt üdvös keresztényi alapítványokra, főképp az annyira szükséges megyei magtárok felállítására. — Ez leend a lelkünkben merített keresztényesség legszebb morálja, — ez leend a legszentebb természet törvényének a vallásos szellemmel összeolvadása — ez a nemeslélek tényezéseinek kifolyása!

Figyelve tehát e természet s vallás nyújtotta szent kötelességre, s hazafiúi felszólításra ne mulasszunk időt — hanem tegyünk s adjunk valamit a magtárok alapítványi halmához!

Gyűjtsünk seregesen kisded áldozatokat össze a haza oltára körül e szent célra! S most épen szentesítsük e fenséges keresztényi célt tényekkel annak örök emlékére: hogy fenséges **ISTVÁN** főherceget, mint mélyen tisztelve szeretett s megválasztott dicső Nádorunkat, mint hazánk' jövődjét szellemi s anyagi boldogságának bölcs előmozdítóját, magas lelkű alapítóját, s menyei tisztá keblü védangyalát a magyar föld most már birhatni szerencsés! — Szentessük tehát a magas célt tervünk kivételével, hogy a magyar nép' biztos fennállására, s a szegénység biztosítására e jótékony megyei magtárokat fenséges **ISTVÁN** főherceg Nádorunk' nagy nevének örök emlékére alapítandjuk:

Nagyszerű s nemes a cél, nagyszerű a terv — hatása örök, s végnélküli hasznu honunkra nézve: — s azért bátor vagyok remélni: hogy nemes lelkű hazánkfiak előtt — magasztos hatásu s kedves leend az indítvány! — Létesítsük tehát e kettős nemes célt, a jótékony hazafiság, s hódoló vonalom' buzgóságából eredett igénytelen tervünket! — A mi mindegyiktől kikerülend, mindegyik adja át kisded áldozatát a felállítandó magtárra azon nemes megyének, melyben kebeleztetik t. i. a szegénységgel küzdők minden évi felségítésére! — S a hazafiság e legszentebb áldozata leend ama nemes lelkület magasztos műve, a valódi keresztényesség erényességének kifolyása, s mind nemes, mind polgártól a hazának szentelt dicső adója!

Hazafiak! polgári szent kötelességünk ez: hogy a midőn az erényesség s felebaráti szeretet, vallásos szellemből — political állásunknál fogva, áldozattételre húzdit bennünket, ne késünk azzal; — hanem buzgólkodjunk minél előbb a haza oltárára le tenni azt! — Illy üdvös alapítványok által az inséggel, és éhenhalással küzdő szegényeknek enyhített sorsa, s azok ártatlan kisdedeik fájdalmas zokogásainak letörült könnyei az erények országában alkotják azon szellemi igaz gyöngyöket, s szellemileg tündöklő drága gyémántokat: melyek a jótékony intézeteket alapító nemes keblü honfiak' érdemes homlokukat ékesítő polgári erény' hervadhatlan lombu koszorujokban legszebb helyen állanak, — s melyek szellemi ragyogása legfenségesb hatással létezik a jót, az üdvöst, az erényest becsülni tudó nemes keblekre!

A mult 1846dik évben száz ezerekre ment az inséggel, s éhenhalással küzdők tápláltatása, s ápolása! — Áldásban enliténdő a hazai egyházi, s világi rend! A nemes megyék, városok, uradalmak, s vagyonosb polgárok! Mind ezek

emléke áldásban fenmaradand! — A midőn e szomorú történeteket honunkban megértük; akkor inség, s éhenhalás eltávolításáról gondoskodnunk kell. — Mind ezt a takarékmagtárok eltávolítják; mert egy darab kenyér az élet táplálására főelem lévén, egy darab kenyér az éhezőt kielégíti, egy darab kenyér a zokogó ártatlan szegény gyermek' sirását megszünteti! — Osszuk meg tehát darab kenyérünket a szegényekkel, — s küldjük nekik legalább az asztalunkon lévő kenyérünk elhullott morzsáiból. — Vagy inkább szemben adjunk a szegényeknek, mi tőlünk ki kerül. —

Néhány ns megye föbb évtől fogva már bir jótékony magtárokkal, melyek a megyei szegénység fölségítésére üdvösen hatnak — de ezek az egész hazára nézve még igen gyéren állanak fenn s alapítási rendszerük különbözők lévén, az egész hazára nézve elfogadható rokonhatással nem léteznek s elfogadható rendszerrel nem bírnak. — Kívánatos tehát: hogy egy üdvös terv dolgoztassék ki: mely szerint a haza minden felállítandó magtárai egy forma alapon rendeztesenek!

A midőn csekély személyem, nem csak szóval, s hasznos terv előadásával, hanem kisded áldozattal járult a haza oltárához; — bátor vagyok egyszerű tervemet, s igénytelen alapítványomat tisztelettel a haza színe előtt bemutatni: melyet ns Komárom megyének a szegénység, s víz kárvallottak felségítésére 1846dik év Febr. 19ről kelt oklevelem mellett 100 pos. mérő árpában olly okeszerű kezeléssel mellett örök időre átadni szerencsém volt: hogy ezen öszveg elején 8 itcze kamatozással minden mérőtől évenként a szegénységnek kölcsön adatván, e czélszerű rendszeri előmenetben 25 év mulva már 1212 pos mérőig emelkedendik: s akkor az alapítványom értelme szerint már 1000 mérő minden évben a szegénység közt vallás különbség nélkül — ingyen kölcsönben kamat nélkül kiosztódik, 200 pos. mérő pedig a komáromi kisded óvó intézet számára 6os kamattal gyümölcsözendik. —

A kettős jótékony hatásu intézet tehát Komáromi Takarékmagtár czim alatt örök időre alapítva fenálland. —

Szabad legyen ezen örök időre alapított jótékony intézetről szóló igénytelen oklevelet, melylyel csekélységem nemes Komárom megyét megfísztelte volt, alapítási rendszerére nézve a hazával közleni:

Tekintetes, nemes vármegye! A legszentebb polgári s hazafiúi legnemesb kötelességekhez tartozik a haza alapos, s örök időre terjedő boldogságáról gondoskodni! — Ezt józanésszel, bölcs törvényekkel, czélszerű tanácskozással, s részrehajlatlan areopagusi ítélet igazával hiv rendszerben kormányozni, s mindegyik hazafi szellemi köréhez, s nemesi és polgári magasb hivatásához tartozó tudományos, s az élet kérdéseinek feloldását tárgyazó, s a köz haza javát előmozdító munkálatokkal szellemileg-is fölségíteni-is anyagilag, emelni, — vagy ha kell, s a szükség kívánja: physical erővel is azt védeni — de még némi üdvös tényekkel, sőt némi hazafiúi áldozattal is — a menyire mindegyiktől kitélik — a haza' boldogságát eszközölni a legfenségesb polgári tények közé sorozandó, s hazafiúi igénytelen érdemkép jellemzendő! —

Tekintetes vármegye! Kinek lelke a haza valódi boldogságát felfogni, s kinek szíve e magasztos eszme' tiszta szellemétől áthátva, a közhazában vele lakó polgártársai, s az emberiség iránt rokon szeretet, — a szegénységgel küzdő sorsuak iránt pedig ugyanazon emberszereteti könyörület, segedelem és védelem, — mint közös boldogságunkat eszközölő, s tényező szent kötelesség' szellemi edességét érezni képes, — ki az elemek, miut tűz, s víz által tönkre jutott, vagy megkárosított hazánkfiainak szomorú sorsán enyhíteni, keserves könyeit le törölni, s így az emberiség keresztényi ápolását — az állatkinzás óvási, s angomaniai fellengős eszméin, s gyakran a felebaráti szeretetet hát-térbe szorító tulzott teoriákon felül emelni tudja; s ki végre illy emberi ápolás, s szellemi, és anyagi segedelmezés által rokon alapu, szellemi s orkölesi javulást is, s valódi nemzetisést, e polgári kölcsönös kötelességek szentségét lelkében ohajtja; az nemes buzgósá-

gában, s emberi kötelességeinek magasztos érzetében képes felfogni azt: hogy a bal sors különbféle viszontagságai, tüzi s vízi veszélyek által sújtott, s inséggel, éhenhalással küzdő ember társainkon segíteni, a legelsőbb emberi s polgári de legnemesb huzafüi s keresztényi kötelességeink közé tartozik!

Miután az enyhítendő nagy szegénységnek, vagy száműzendő rendkívüli inségnek megszüntét csupán, s egyedül némi rendkívüli áldozattal eszközölhetnök, mely által a nemzet szegényebb s gyakran inséggel küzdő sorsuak állása s nyugalma biztosítva, s physical ereje fentartva volna — ezt pedig a kenyér szükében fentartatni, s az inséget, éhenhalást száműzni csupán keresztényi jótevény cselekvés, adakozás s legalább egy darab kenyéradás által tehetnök meg; — s miután honunkban, hol a házi erőt a hazai erőben öszpontosítani kell, a jelen évi silány termés által is, de főképp oly gyakran a Duna rettentő árjaitól annyira sanyargatott Komárom megyében, különösen annak csalóközi lapályos részeiben majd minden évben némi szegény családoknak házikójok, s kunyhójok a víz öldöklő árja alatt öszve roskadván, százankint segedelem nélkül, s életveszélyben léteznének, — sőt heteken át a zajos folyam árjainak habjai közt leroskadt házaik padlásain a zsuporgó, síró, rivó, és segedelemért esdő kisded gyermekekkel terhelt családok utolsó kenyérdarabjaikat is már elköltvén, a dühögő vizek közt gyakran szigoru télben, vagy első tavasszal élet, s halál közt — keresztény irgalomért jajgatnak, s kiáltoznak, s éhenhalási-inséggel küzdenek; itt, s e szomorú helyzetben valóban az ember keresztényi érzelmének felbuzdulnia kell felebaráti szeretetre, s segedelem adásra; itt valódi istenáldást terjesztőnek kell tartani oly megyei üdvös magtári intézetet, mely főképp Komárom megyének a Duna árjai által annyira sújtott, s inséggel küzdő szegény népet hacsak ideiglenes segedelemmel is enyhítendi, s egy biztosított tárból adhatott darab kenyérrel, egy pár mérő gabonával a természet elemei által sújtott népet, s számos ártatlan kisdedeit végronlástól, s éhenhalástól megója, s hazáuk' véret, s megyénk' fáját a haza jövődjé boldogságára segítse, ápolja, s fentartsa!

E fájdalomosan sújtott szegény embertársaink iránt némi segedelem nyújtási, s keresztényi kötelesség' szellemétől áthátva, — — — kívánok csekély birtoki tehetségemhez, és a lefolyt évi csekély termési jövedelememhez képest egy kis áldozatot tenni, és tolna-megyei kisded bölcskei jószágomból 100, azaz: száz posz. mérő árpát hozatni, s ezt a nemes megyé kezelésére, s jövődjé okeszerű rendelkezésére első magtári alapítványul olyképen ajánlani, hogy ez minden évben illy sanyarúlag szük tavaszi szakban, vagy a szükség ugy hozváu magával előbb is — a szegénység között — minden vallás különbség nélkül, arányosan, a szükséghez mérve, kölcsönkép osztassék ki a szegénységgel küzdők közt, főképp a víz által sújtott helységekre — kik, hogy az alapítvány fentartatassék: tartozandának in solidum jót állani, s majd az új árpából — nehány itcze árpa kamatadás mellett eleinte, minden évben vissza szolgál tatni; — de miután évek lefolytával — t. i. 25 év után ezen magtár' eredeti alapítványa az adandó kisded kamatokból, s e köz jót előmozdító kamatok kamataiból öszvegült öszveg már ezer két száz pos. mérőig terjedvén — idővel felemelkedendik: akkor ezen ezer két száz pos. mérő árpa öszveg — mint örök időre megmaradandó, s megyei első zsenge magtári czimvel jellemzendő, örök alapítványul fentartandó létszen: melyből azután ezer mérő árpát a megyei szegénység minden év' tavaszán kamat nélkül, ingyen kölcsönben nyerend, s majd mérőt mérőért aratás után az újból — mely gyakran a tavasszal nyert drága árpa árának felét, vagy harmad arát teendi — mi a rettentő uzsoráknak véget vetend — minden legkissebb teherviselés nélkül adandja vissza, az imint előadott, s jelenleg általam alapítandó, s ezer pos. mérőre terjedendő első megyei magtárba; két száz pos. mérő árpát pedig 25 év lefolytával nyerend a Komáromi kisded óvó intézet, száztól 6os kamattal gyümölcsözendőt, s alapítványkép örök időre fenállandót.

Tekintetes vármegye! Miután a szegénység főképp tavaszi szükségében kölcsönt ritkán, ingyen kölcsönt pedig az előtt soha sem kaphatott — sőt gyakran a kölcsönnyert gabonát kétszeresen, sőt háromszorosan az újból

uzsorásoknak megadni kénytelen lett volna — e zsarolás megszűntetése végett — hazafiúi, s keresztyéni indulatból — saját lelke mgallatát követve, a fentebbi elveim, s indokaimnál fogva az igénytelen alapítványommal lépven fel, megkérem a t. n. vármegyét: hogy ajánlott alapítvá-

nyomat 100 p. mérőt, mint első megyei zsenge magtárt elfogadni (***) s miglen kisedd kamatozással — első években minden mérőtől 8 itcze kamattal, s kamatok kamataival az alapítványi tőke 1200 p. mérőig emelkedendik, pontosan kezelteni, s e végett kegyes, bölcs, s czélszerű

intézkedéseit megtenni méltóztassék! — Mint alapító pedig mikép kívánom, s kérem első években minden mérőtől adandó 8 itcze kamattal, s kamatok kamataival az alapítványi tőkét kezelteni, s nevelteni? itt alázatosan előterjesztem:

Évek száma.	Mellyik év?	Az alapítványi árpá' tőkéje.	Minden évi kamat itczékben.	Ez teszen kamatot		Észrevétel.
				pos. mérő:	itczékben:	
1.	1846.	100 pos. mérő.	800.	11.	8	Minden évben tőkéhez adandó a kamat, s ez ismét új tőkét alkotandó, a jövő évre, — a remanentialis itczék e számításba be nem vétettek, mellyek a kamatok pos. mérőji mellett jönnek ki. — Ezek mint feleslegtek tekintetvén, be nem számítottak.
2.	1847.	111 » »	888.	12.	24	
3.	1848.	123 » »	984.	13.	48	
4.	1849.	136 » »	1088.	15.	8	
5.	1850.	151 » »	1208.	16.	56	
6.	1851.	167 » »	1336.	18.	40	
7.	1852.	185 » »	1480.	20.	40	
8.	1853.	205 » »	1640.	22.	56	
9.	1854.	227 » »	1816.	25.	16	
10.	1855.	252 » »	2016.	28.	—	
11.	1856.	280 » »	2240.	31.	8	
12.	1857.	311 » »	2488.	34.	40	
13.	1858.	345 » »	2760.	38.	24	
14.	1859.	383 » »	3061.	42.	40	
15.	1860.	425 » »	3400.	47.	16	
16.	1861.	472 » »	3776.	52.	32	
17.	1862.	524 » »	4192.	58.	16	
18.	1863.	582 » »	4656.	64.	48	
19.	1864.	646 » »	5168.	71.	56	
20.	1865.	717 » »	5736.	79.	48	
21.	1866.	796 » »	6368.	88.	32	
22.	1867.	884 » »	7072.	98.	12	
23.	1868.	982 » »	7856.	109.	8	
24.	1869.	1091 » »	8728.	121.	16	
25. évben.	1870.	1212 » »				

Látni e ki számításból. hogy már 25 év után 1212 pos. mérőig emelkedendik a tőke, e komárom megyei első árpa-magtár! — Tehát 25 év múlva, midőn már valószínűleg csekély lényünk a földben hamvadandó, a már akkorra emelkedett 1212 p. mérő magtárból, — mint felebb említék, ezer pos. mérőt, minden kamat nélkül a szegénység közt hiven, főkép az árvizek által sújtott nép közt, vallás különbség nélkül, a helységek solidaris jóállása mellett, hogy az alapítvány valaha csorbát ne szenvedjen, ingyen kölcsönben ujig minden évben ki osztandót örök időre megalapítom; — az ezer p. mérőn felüli két száz tizenkét pos. mérőt pedig a már akkor virágzásban fenálló rév-komáromi kisedővő intézet számára, száztól hatos kamattal gyümölcsözőndőt, s a város szükkölködőbb népe közt ujig minden évben kiosztandót szenteltem! s ezt is örök időre alapítom!

Vajha még, kik most élünk, e szent czélra tett alapítvány 25 évi idejét, s abból méltán keletkezendő lelki örömnök' szellemi élvezését a menyei gondviselés jószágából — a közzét előmozdítani törekvők mindnyájan megérhetnők! — S miután a fentebbi hazafiúi czélú két alapítványt a ns vármegye' bölcs örökösége, s szoros felügyelése alá — pontosan kezelendőt ajánlani bátor vagyok; e végett, s épen ez érdemben a ts ns megyét hű hazafiúi kebellet felszólítom, és annak elfogadása, s bölcs örökösége végett czélszerű intézkedéseit, s kegyes pártfogását egész alázatossággal kikérem.

Tekintetes nemes vármegye! Miután e csekély hazafiúi áldozat által némi hű polgári, s hazafiúi kötelességet leróni, szent és keresztyéni hivatásnak tartottam, s miután lelke mélyéből meggyőződve volnék arról: hogy egy kisedd áldozat, egy kisedd, sőt parányi gyűjtemény gyakran már nagyszerű hazai javulásnak, s nagyszerű nemzeti alkotásnak lón következménye! S miután ama híres tudós Jean Paul szerint: egy kisedd magból, mellyet egy ártatlan madár vitt a sivatagba, idővel nőtt volna fel már nagy rengeteg erdő, egész új alkotás! — méltóztassék a ns megye e csekély, s igénytelen áldozatomat kegyesen fogadni, azt kegyes figyelmére, bölcs, és szigorú kormányzására is méltatni, nem kételkedvén: hogy e kisedd áldozat példájára majd a nagy uraságok, mérföldekre nyuló roppant uradamaikhoz képest a közjóra, a haza, s megye oltárán nagyobb szerűen, s méltólag áldozandak, s a szüklődő szegénység könyeit le törlendik; — s így még nagyobb hatással utánozva e kis hazafiúi áldozatomat, követendik! — Mely kisedd áldozatomnál óhajtom: hogy a Krisztus evangyeliomi elérhetlen magas s szent példáját, hol ezek néhány árpa kenyérral kielégítették, az áldozatul hozott árpából sü-

tendő kenyerek nálunk is az éhezőket kielégtessék, s ezen erangyeliomi istenáldásakint tekintendő egyszerű eledelt nyújtó árpa kenyerek itt is az inséget legfőbb szükségükben megszüntessék, és éhen halástól az emberiséget megóvják!

Nem kételkedvén végre: hogy nemes keblű nagy uraságaink magasztos hazafiságuktól felhiva, az alapítandó magtári áldozatokat nem úgy, mint mi kisedd körűek, s kisedd birtokúak árpában, hanem tiszta buzában, kétszeresen vagy roszban, s ezer mérőkben a szegények kényelmesebb felsegítésére kegyesen alapítandják: mely nagyszerű alapítványok idővel bizonyosan nem csak anyagi, de erkölcsi, és szellemi hatással is leendnek a népre, — keresztyéni szeretet üdvös példájául!

Tekintetes nemes vármegye! Honunkban a munkás nép' szegényebb osztálya, itt e néptelen országban, valódi áldásnak tekintendő, hol a házi erő egyszerismind a hazai erőt képezvén, a nép, a szegény nép' életét physical erejében fentartani szükséges is, érdemes is — a hol pedig annak élete, s physical ereje biztosítva van, ott annak szellemi ereje is jobban kifejlődik; már pedig a nemzet' szellemi, és physical ereje annak biztosított fenállásában, a nemzet nagysága pedig a nép' erkölcsi erejében, s műveltségében rejlik; s így a haza' valódi, s köz boldogsága a nemzet, s nép' boldog fenállásán, és ez az erények' szellemi országából eredett elemeken alapul.

Midőn tehát ekkor életem legszebb feladata volt: különféle tudományos munkákkal, csekélységemhez kepest, a honi műveltséget, s értelmiséget emelni, s a hazai köz jó' előmozdítására erélyesen működni; — most midőn a hazafiságot látom nem csak szellemileg, de csekélyleg is előmozdítandónak: nem csupán szóval, vagy a hazafiság hangoztatásával, s üres czifra phrasissal kívánok fel lépni, hanem kisedd áldozattal is! — E szerint méltóztassék a t. ns vármegye fentebbi csekély hazafiúi alapítványomat, mint a haza, s különösen a megye' jövőndő szellemi, és anyagi boldogságára czélzó intézeti alapítványt kegyes figyelmére, magas keblű részvételre, pártfogására, s bölcs kormányzására méltatni; mely tisztelettel maradván a tekintetes nemes vármegyének Rév-Komáromban Febr. 19kén 1846. alázatos szolgálja Vizer István m. k.

Hazafiak! Polgári legszentebb kötelességünk tartozását tellyesítjük: midőn a szüklődő, sőt inséggel, s éhenhalással küzdő embertársainkal, szegény honosinkal megosztjuk kenyereinket, letörüljük fájdalmas könnyeiket, megszüntetjük siralmas zokogásaikat! — Szent a czél — nemes — sőt legnemes a terv, tiszta keblű a felszólí-

tás. — Nem fényleni törekvés, vagy dicsvágy, hanem belérzelem buzdított arra hogy tollat emeljek, s a létesítendő üdvös czél', s az emberszeretben, s a keresztyénség legszebb erényességében gyökerezett magasztos terv' minél elébbi ki vitelére kérem, s szólítsam fel a nemes keblű hazafiakat! — Áldozatokkal tehát, mindenki vagyonaéhoz aránylag bár kisedd áldozatokkal kell fel lépni! — A szegénység felsegítésére jótékony intézeteket, s üdvös takarékmagtárokat alkotni, s illy, és hasonló intézkedések által a haza' nem csak anyagi, de szellemi boldogságának is alapítását eszközölni, a legmagasztos hazafiúi érdemnek tartandó!

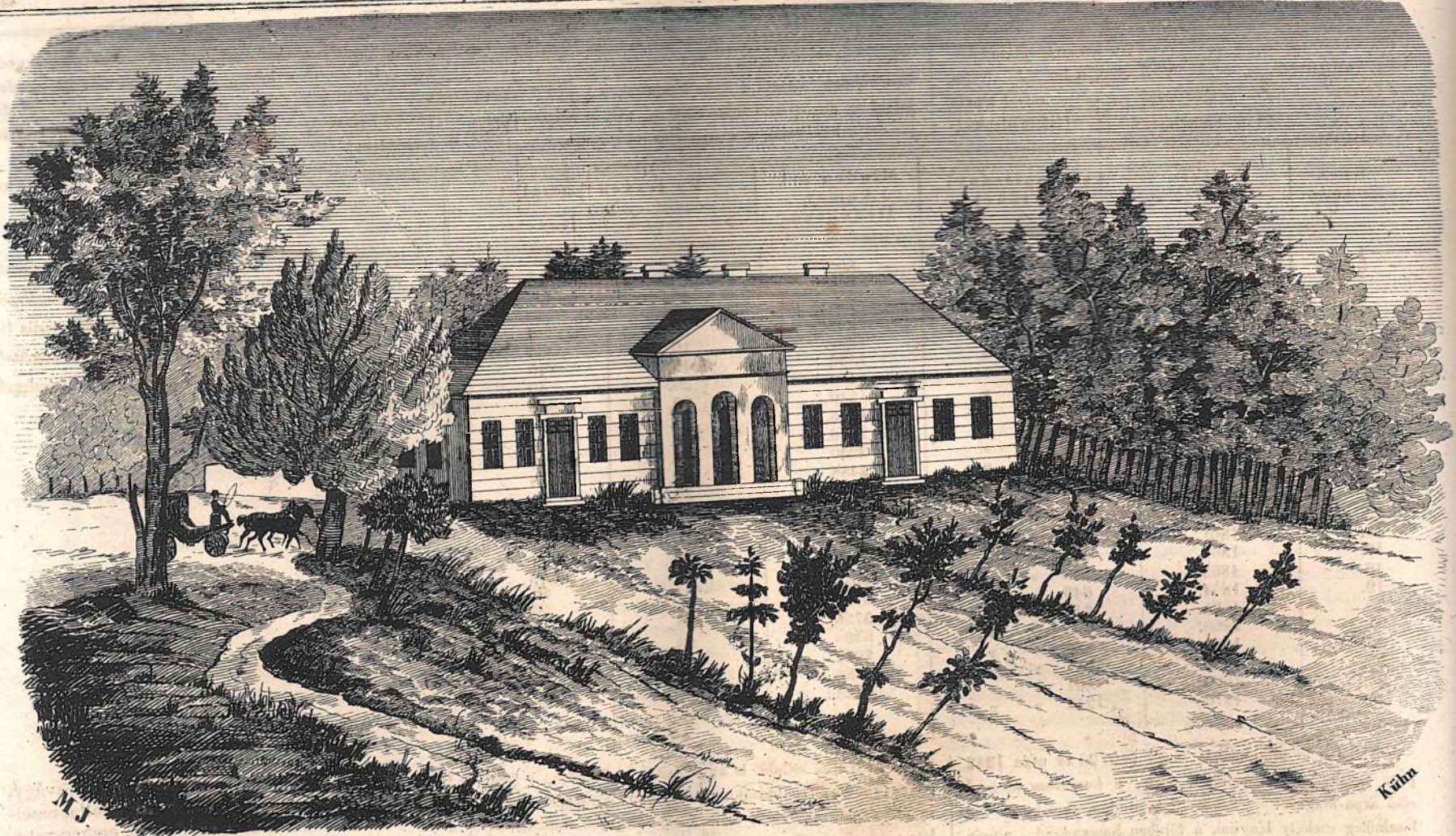
De felesleg a sok ajánlat, a jónak, s üdvösnek kiviteléhez! Ez önmagát már fenséges czéljával ajánlja! — a hű keblű hazafinak pedig, hogy igénytelen áldozatot a haza javára tehetett, legszebb s legfőbb jutalma öntudatában, s nemes lelkében rejlik: hogy édes honáért valami jót tenni szerencsés lehetett; a midőn életének kitűzött legszentebb czélja: hazáját boldogítani!

Vizer István.

Debreczenben a nagy erdei fürdő.

E nagy magyar várost ösmerik hazánkfiaink, rajzunk niellé érdekesnek találtuk egy utazó hazánkfiának Debreczenre vonatkozó napló-töredékét közleni.

„1846. Délre, Ujvárosban, és délutáni 4 órakor Debreczenben valék, s a nagyváradi kispópost mint plebánosnál kedves vendégszeretettel láttatunk-el. Debreczen 60 ezer lakost számlál, s csak három ezer róm. katolikus, a többi mind helv. vallású; de dicséretes békeben élnek. Azonnal tiszteletemre ment Szoboszlay superintendens és kir. tanácsnok ó nagyságának, ki szivesen látván, s más napra a reform. collegium megtekintésére rendeléseket tenni méltóztatott. Megtekintők az előkelő és polgári casinót (itt köz nyelven nadrágos és g—tyás casinónak neveztetnek); azután az újabban épült derék (hazánkfiak a városházak legnagyobbjainak egyike) városházat; a 3 arzezi kutat, mellyek kevés vizet adnak; a sz. Anna utczában tavaly ültetett sétányt; s a város némely nevezetesebb utcáit, többnyire alacsony házaikkal, mellyeken a nagy sár miatt alkalmazott régyszerű fajarda feltűnő. Kezdi hollandiailag a téglajárdákat is rakni. Különben az utcák' néptelensége, s a város egész külseje oda mutat (valamint világos ér-

Nagyerdei fürdő Debreczenben.

A nemzeti testőrség nagyriadala Párisban.

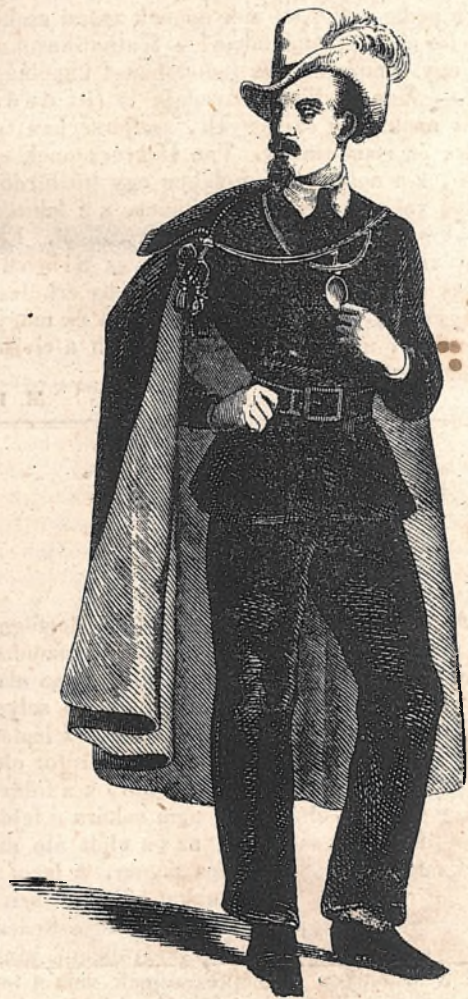

Montez Dolores Landsfeld grófné.

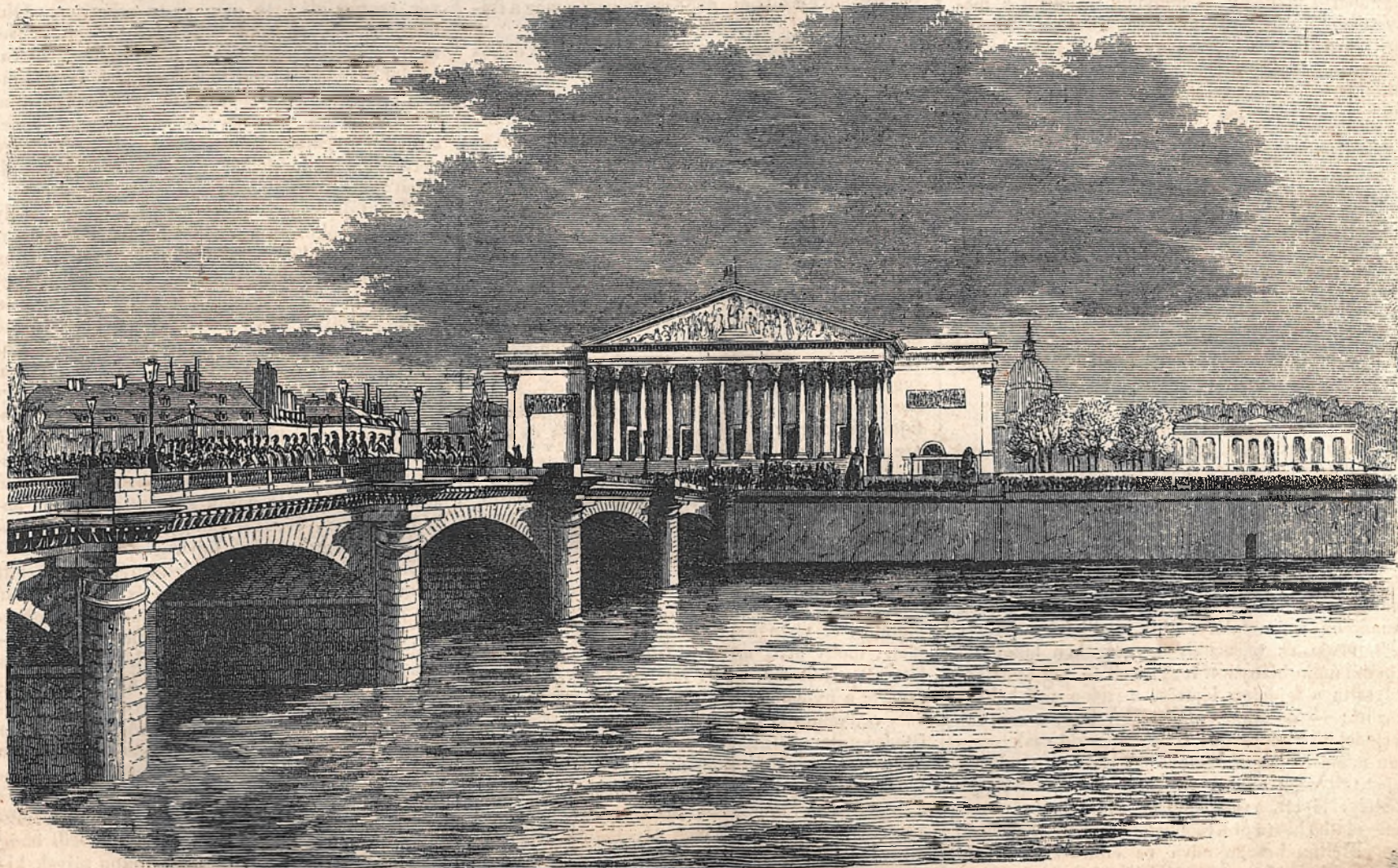
tesítés is igazolja), hogy itt a fényűzés nem divatozik; minek valóban örvendhetni. No hisz a vasuton jó atyafiak majd hozzátok nyargal e métely! —

A kath. plebánia templom, melyet Csák y nagyvárad püspök bőkezűsége emelt, s a kegyes rendnek háza és k. gymnasiuma (70 tanítványt számlál) megtekintése után, a derék Szűcs jogtanító ur kalauzlata mellett a protestánsok collegiumába mentem. A könyvtár 30 ezer könyvet számít két teremben; láttam a nevezetes debreczeni codexet, magyar legendák kézírata a 15dik századból, és több ritkaságot. Különben a tár rendszeretlen, sok haszontalan ó kötetet tartalmaz; s mint értém pénzalapja nincs. Szép itt Csokonai Vitéz Mihálynak fehér márvány melszobra Ferenczytól Rómában készítve, s a Nádor (az elhunyt József ó csász. kir. fensége) által ide ajándékozva. A pénzgyűjtemény szinte rendetlen. — Van e collegiumban egy lakház vagy 200 ifju ingyen szállászására, kik közül többen 20—30—60 váltóforintnyi díjt is kapnak. A philosophia 3. jog 2, theologia 3 évig tanítatik. A középtanokat nagyobb deákok tanítják. Az évi didactrum 4 p. ft. minden deáktól. A magasb tanárok kész fizetésök 690 pengő forint és szabad lakás vagyis külön ház. A latin, görög nyelv, német sőt francia nyelv is, meg a geometria már a középtanodában tanítatik. Az 5-d éves deákiskolások vagyis poéták examen-

jén lévén, úgy tapasztaltam: hogy az értelem vagy is felfogásra itt nagy gond fordítatik: mi igen helyes. Gonddal tanítatik a cantus és harmonia vagy is az éneklés. Maga a superintendens ur is jelen volt a próbatéten; azonban rendszerint a superintendens 1 világi és 1 egyházi férfiút a vizsgálatokra kiküld, kik a tapasztaltokról a su-

Olasz nemzeti öltöny.

Az egyetértés hidja Párisban.

perintendentiának jelentést tesznek. A nagy collegium e század elején épült. Előtte a főpiacz homlokán áll a főmaház 2 toronnyal és rézfödél alatt, melyben az előbbi nádorné ő fenségétől ajándokban nyert ékes szószek. Ezenkívül még 2 más imaház van e roppant városban, mi elég kevés; főleg tudván, hogy prot. atyánkfainál egy napon többször nem ismétetik az isteniszolgálat, egyszerre pedig a roppant sok népnek vajmi csekély része fér el a 3 templomban! — Katholikusoknak csak egy templomuk és temetőben 1 kápolnájuk van. — Van 2 kisdud óvodája is (itt dedó), de biz azok elég szegények, zsellérségben tenegnek, és rendetlenek. Van Debreczennek egy erdeje, s a nagy erdő szelében egy közfürdője, melyet rajzunk képez; új épület, s a lakosság nagy kényelmére és mulatására szolgál. Ehez sétány vezet, melyet a híres-neves Simonyi ezredes ültetett. — Az egész város erkölcsiiben egyszerű, ép egészséges; gazda és magyar emberekből áll: kik büszkéek, kivált a civisek, önállók, és jó birtokosok stb.

M. I.

Egy magyar leány.

Történeti beszély.

(Baró Reviczky Józseftől.)

(Folytatása.)

A fejedelem Perényi Gáborral a sátorfüggönyei megé vonultak, rövid időmulva azonban, Perényi Gábort — egy csomó irattal hóna alatt, a melyen az ország és fejedelem pecsétje selyem zsinóron lógván — látható vala — sebes léptekkel látták, a még nagyobb részint a sátor előtt össze-gyült fejedelmi hívek ki jönni, s a földvár kapuján gyorsan eltávozni: nem sokára a fejedelem is kilépvén a sátorból, az ez előtt álló magyaroknak, a tegnapi véres napon, a haza és személye eránti hív buzgalmakat lelkes és szívet lekötelező, fejedelmi nyájás leereszkedéssel megköszönvén, leginkább Zoltán Kálmánt, kinek egyedüli szabályos rendelkezéseinek vala a tegnapi véres nap dicsősége jobbadán tulajdonítható — kitünőleg további fejedelmi barátságáról és kegyelméről biztosítá — melynek is jeléül a melyén függő arany lánczot saját kezével, Kálmán mellére függeszté e szavakkal „E láncz bizsitsa örök időkre személyedet és leendő maradékidat, különös királyi kegyelmemről — egyszerű mind vig szeszélyes hangal értésére adta a személyét környezőknak, hogy ily hív bajnokok körébe, mi előtt Budára visza térne, több napokig kíván mulatni. E nyilvánítását a fejedelemnek harsogó öröm kitérése követte — de leginkább Zoltán, ki is a vészes körülmények, ily gyors és szerencsés változatát, alig merte reményleni — mindent elkövetett, hogy fejedelmi vendégének, a nála töltendő napokat, minél kellemetesebbé tegye — e végből minden nap új meg új akkori korszerű időtöltésről gondolkodván — a lehető legvidámabban mult egyik nap a másika után.

III.

Egy borult nap reggelén — egy hív angol szelindek kíséretében egyedül hagyta el a fejedelem vendég-szerető házi gazdájának földvárát hogy a csekély távolságban kezdődő, de vég nélküli távolba terjedő vadonban, magát kedveszerint, a vadászat gyönyöreivel mulathassa, — kard és vadász-láncsa volt egész fegyverzete; mert gondolta azon esetben, ha ne talán valami nemesebb vadra talál — hív szelindeke, melynek ereje és tapasztalt ügyességében bizott — kipotolandja hiányzott fegyvereit — vig kedélyel folytatta a fejedelem lépteit, a vadon sűrű bokrai között; — de mind a mellett is, hogy e roppant terjedelmű vadonság, a vadnak majd csak minden nemével bővelkedett, úgy látszott: mintha most tellyesen elpusztult volna — s ezért mily jó kedélyel lépett, a vadon sűrű bokrai közé, oly rosz hangulatba hozta őt később hasztalan fáradsága.

Méltán boszankodva és elfáradva, a sok siker nélküli ide s tova járkálás következtében,

— egy vastag terebély hárs alá, a földre vetette magát, hogy oldalán függő tábori tömlőjéből, szomját enyhítve vadász-táskájában lévő kenyérét, négy lábú kísérőjével megossa. A vadonnak egy tollas énekes lakója épen fejedelmi vadászunk felett magát egy sűrű zöld galyra botsájtván, kis torkán bájoló hangokat varázsolt elé, minek hallására, mint mikor a csendes májusi zephir, a virágok hullámain, gyöngéden elvonul, úgy fejedelmi vadászunknak is szemci, mind inkább inkább egy csendes édes álomra hajoltak.

Síri csend környezte szunyadozó fejedelmi vadászunkat.

Egyszerre éles sikoltás érinté a távolból, a csendes álom karjai közt szunyadozó füleit — a szelindek fekvő helyéből felugorván erős hangját kezdé hallatni; mire a fejedelem hirtelen talpon volt láncsáját kezébe ragadván, azon tájfelé sietett, honnan a sikoltás hallatszott; hangos ugatással követvén őt a szelindek.

Nagy fáradsággal kellett a fejedelemnek magát a sűrű bokrokon áttörni, míg a vadon egyik tisztására érvén, megpillantá miképen egy durva izmos jól felfegyverkezett ember — egy gyenge nőt gyönyörű hajánál fogva, erőszakkal maga után, minden erejéből törekedik vonszolni. — Villám gyorsasággal termett a fejedelem az esdeklő oldala mellett. — „Alávaló gaz rabló!” azonnal bocsásd szabadon e nőt, mondá elszánt, és parancsoló hangon „vagy kardom sulyja tanítson jobb becsületre. A legkevesebbé sem várt vendég szigorú parancs hangjára, az idegen vadon széjel-szórt, össze-fonódott vastag durva haját szeméről hátra simítván, sulyos büntetkekkel bélyegzett arczal, és boszút szikrázó vad szemével rövid ideig mérően, az idegenre nézett — „Órult fiatal ficko!” kiáltá végre menydörgő hangjával: „hahogy a farkasoknak, és varjúknak testedet nem akarod eledelül hagyni — ugy tanácsolom: takarodj és keresd azon utat, melylyen bal sorsod ide vezetett.

„Gaz kérkedő” viszonzá a fejedelem: és vadász láncsájával a rabló fejére kolintott, — melyből azonnal kezdett a vér bugyogni — iszonyatos dühvel bocsájtá most ez a rabló a félig elájult nőt, és kardját méregtől tajtékzó szájjal, hüvelyéből kirántván, dühösen támadta meg a fejedelmet.

Eroősen villogtak a kardok, de rövid dühös viadal után a rabló halálosan megsebesítve: höröge véreben fetrengett. A vlvás után gyors léptekkel sietett a fejedelem az ijedség szülte áléltságban lévő hölgy segítségére. Szíves részvétellel emelte fel őt a földről, és kémlő tekintettel vizsgálta annak bájoló sápadt arczaján az élet jelét — nem kis nyugtalanság lépé meg a fejedelmet, midőn eszébe jutott hogy egész utjában sehol forrás vizet nem látott. — Végre mint hogy segíteni kellett — tábori tömlőjének arany csepjéből egynehányat nagy vigyázattal az állélt nő szájába bocsátott — mely rendkívüli orvosi szer után, az ájult nő sápadt arczvonásai, csak hamar viruló rózsza színt öltve magukra, bájoló, és nap sugárkiut éltető ég szín kék szeméit felveté, s első szelid pillantása is a mellette térden foglalkozó fejedelem, teljes bizodalmat öntő nemes és szép arczvonásaira estek.

Szokatlan édes öröm tölté el a fejedelem dobogó szívet, midőn fáradságának sikerét látta. „Jöjj magadhoz bájoló hölgy!” szolt bizodalmat nevelő, nyájás olvadó hangon a fejedelem; „a veszedelem mely környezett elmúlt: — szolj bátran, és légy bizodalommal hogy kedves tiedhez, kiktől mint gyanitom gyalázatos erőszakkal raboltattál el visza kisérhesselek — kevés szünet után, mely alatt mintegy feleletére a hölgynek látszott várakozni, ismét folytatá beszédét: „részedről a nyugalmat szükségesnek látom. —

„Nemes szívű ember viszonzá a nő: — az ijedségtől még mindég reszkető gyenge bájoló hangal — „szabadítasom által Isten sz. áldására tetted magadat érdemessé: végezd el azért elkezdett nemes munkádat, és kísérv engem visza szegény anyámhoz, kinek távollétem keserves fájdalmakat fog okozni.

„Ki vagy te anygali nő? — és hol találok

azon szerencsés anyát kinek méltán irigyelhető a sors azon kedvezése, hogy ily dicsó teremtést magáénak mondhat. —

„Ha hogy irányomban bizodalmat nem akarod veszélyeztetni, ugy kéméld, hizelgő szavaidat: — Nevem Ujlaky Ágnes. — Atyám, egyike volt e hon nemeseinek; — de a mostoha sorsnak szerencsétlen üldözése által, és szomszédjaink telhetetlen kincságyai következtében birtokaitól erőszakosan megfosztatott — a midőn utolsó kis fekvő vagyónunk megtartásával foglalkozott — a csata téren védte díját nappali és éjeli szorgalmának. — Ő megholt — engemet jó anyámmal a szükség és bánat között hagyván: — mivel egy csekély — alig fél órányira e helytől — fekvő kis háznál, és egynehány hold földnél több nem maradt atyám halála után — hol is anyámmal jobbadán kézi munkák által táplálva magunkat a világtól és annak zajától, mind mostanáig elkülönözve élünk, — napi foglalatosságaim és gyönyörűségeim, egyike volt — kedvencz baránykamat estvéntünk, a házunkat környező zöld gyepe — hol az erdőnek tollaslakói által indított — báj tellyes éneklései legfőbb élvezetem legelni vezetni — ily alkalommal szemtelen tolakodással közeledett már több izben felém egy idegen — ki elég vakmerő volt velem a szerelemről beszélni; érdemileg utasítottam vakmerő és utálatos ajánlatait visza és e végből kedvencz mulatásommal is huzamosabb ideig felhagytam. — Nyolcz egész nap alatt nem voltam a szabadban. — Ah! szegény ártatlan baránykám leginkább érezte ezen nélkülözést, — végre a mai tellyesen ragyogó nap — mely is a reggeli borult időn diadalmoskodván, engem is a szabadba csalt; de alig kezdém jó ideig nélkülözött kedvencz gyönyörűségemet élvezni — a midőn azon vakmerő, utálatos idegen egy sűrű bokorból kirohanván erőszakos hatalommal sikoltásom és esdeklésem daczára, magával elhurczolt. Mentő anygalkint küldött az ég téged, szabadításomra. — Ah! végezdbe a könyörületesség malasztos munkáját, és kísérv engem szegény jó anyámhoz visza: ki is nélkülje nemes szívű ember a kétségbe-esés áldozata leendett. — Irgalmas sz. ég! jól látok é? — bal karodon vér csorog alá! te meg vagy sebesítve. Oh! menjünk — siessünk — házunknál részedre, nem fog a szükséges ápolás hiányzani: — és valamint a vadon bérczei között csendes nyugalomban fekvő kis özeckre a hajtko kurjongásai által vést gyanitva, hirtelen felsökik — ugy Ágnes is látván megmentőjének karján a sűrűn bugyogó vért, elfelejtvén előbbi rettegés okozta bágyadságát; egyszerre talpon volt.

A fejedelem fiatal fogékony szívébe, mély benyomást okozott a nő igéző módja, — és ennek tulajdonítható: mint édes elragadtatásban észre sem vette, hogy a rabló által megsebesített. — Most azonban némi fájdalmat is kezdvén érezni, átlátta: hogy szorgalmas ápolásra leendő szüksége; — minek következtében vadász láncsájára támaszkodván, Ágnesel kar-öltve lassan lépdéglélt keresztül a sűrű bokrokon — míg végtére az erdő sarokra érvén, egy emeletes halmocskán nem kevés távolságban egy csinos külsejű ház — melynek egyik oldalát, válogatott gyümölcsös fákkal bővelkedő meglehetősen terjedelmű kert környezé — a másik oldalon pedig, az ablaktól kezdve, egész a tetőig válogatott kellemetes illatu, legnemesebb fajvirágok ragyogó színtékaikkal össze-fonódva ölelkeztek föl — ötlött szemébe — az egésznek fekvése és valóban igéző báj környéke a megsebesített fejedelemre szokatlan kedves hatásal volt. Az épület ajtajánál — egy az élet nyarának végéhez közeledő tisztos női alakot lehetett észre venni, ki is össze-kulcsolt kezekkel, a vidéket környező tájban aggodalmas tekintettel fürkésztet. „Anyám! kedves édes anyám! kiáltá most fel Ágnes, és miután magát a fejedelem karjától kiszabadítá: gyors léptekkel sietett a tisztességes nő felé. — A nőhöz érvén, azonnal örömtől dagadó kebléhez és reszkető karjai közze szorítá. — Huzamosabb ideig legeltette szeméit a fejedelem a rokon szívek kiömlése boldogító édes pillanatán — mi közben

Agnes véletlen szerencsés megmentését, rövid szavakban annyával tudatta; mind ketten siettek a már lásu lépésekkel mind inkább közelítő fejedelem eleibe — az özvegy szelid nyájával kezdett azonnal esdeklenni, az ösméretlen fejedelem előtt, azon szívességért hogy őt szegény hajlékába követvén, mi előbb őszinte tisztelhesse — egyszersmind, az örömtől áradó szavaival biztosítá, hogy kedves leányáért kapott sebének szükséges ápolása, és a nélkülözött táplálék nem fognak hiányzani.

A fejedelem a szobába lépén, a kényelmes életnek semmi nyomát nem látta ugyan — de csin, tisztaság és jó rend tünt fel mindenütt, a hová tekintett — szives gyorsasággal ragada most meg Agnes egy karos borszékét, s a fejedelemhez tolván, szelid nyájával kérte őt a pihenésre — maga pedig nyil sebességel a konyhába repült, hogy a szükséges egész nap nélkülözött táplálékot megkészítse. E közben az özvegy seb balzsamos edénykéjét egy a falban lévő szekrény fiókjából kikeresvén a seb tisztításához és bekötéséhez fogott. — A nélkül, hogy a viadal hevében sebesülését észre vette volna a fejedelem meglehető vágást kapott hal karján, miből tetemes öszveg vér kibugyogván, most már miundkább kezdet gyengülni; — de szives házi gazdaszonyának fáradhatlan szorgalma és ügyesége által csak hamar segítve lón — és miután az igazú Agnes bájos parányi kacsocskái által készült meleg étkekkel éhségét enyhítvén, varázs hatalom által erőltetve; egyszerű, de tisztességes felvetett ágyba lefeküdni kénszerítetett — egész napi fáradsága, és vér vesztese következtében, csak-hamar csendes álomba merült.

(Folytatása következik).

Körütekintés a világban.

Kassa, martinshó 16kán. A kassai gőzfürdő már kinyitott malom-utczai 396. sz. a. Jeneféle házánál és reggeli 8 órától délutáni 2 óráig minden nap használható. — Az intézet legjobb s legjobb külföldi modorban alakítva s pompás legújabb divatu bútorokkal ellátva, az egész igen czélszerűen van rendezve, s így ezen gőzfürdő-intézet megnyitása által az eddigelé felső részeinken igen érzett hiány tökéletesen megszüntetett, annyival inkább hogy minden beteg a helybeni gyakorló orvos urak bár mellyikének tanácsával tetszése szerint elhet; a fürdődíjak, tekintetbe vére a roppant költséget s különféle betegségeknek ezen fürdő általi legbiztosabb gyógyíthatását, elég mérséklettek. — Mint hitelesen értesítve vagyunk, husvét után Kilenyi Dávid ur jó hírben álló dalszínész-társaságával Gyórból ide szándékozik jöni.

Ungvárt, martinshó 10kén. Városunkat, az ajtatosság malasztos ihlete szállta meg, méltányolván az üdvezítőnek, töredelmességre és bűnbánásra szentelt bójti napjait — e végből a közönséges életben előfordulni szokott — minden napi foglalatosságok szülte mozgásoknál mit sem lát egyebet az emberi vizsga szem. — E lapok 10dik számában említett pinczét feltörő hősei — miután az elorzott borhoz — étvágók kielégítéséről is gondoskodván — több sonkákkal és kolbászokkal magukat ellátták — hurokra kerültek — és különös kitiű pompával, u. m. az elorzott kolbász és sonka, ékszer gyanánt nyakukba köttetvén — adóztak által a büntető igazságnak. — Eljen az ébredő rendőrség! — Csak még a szegény zemléen vármegyei adóznak kárát sikerülne meg keríteni. — Hivatalában fáradhatlan, köz tiszteletben álló érdemes fő-szolgarbíráknak Balogh Károly urnak sikerült e napokban vidékünket elborító hamis 5 és 10 p. ft. bankjegyeknek gyártoját a büntető igazság kezéhez szolgáltatni. A banko-csináló csinos külsejű fiatal ember — Szepes megyei születés, neve Kopnitzky József. — Önkéntes vallomásaiban mindent meggyónt, — a jegyeket szabad kézzel, megösmérhetlenül utánozta. — Szép ész! kár, hogy másképp nem tudta használni. —

Bécs. Néhány nap ota maganyosak ismét te-

temes pengő pénzbeli kötelezvényeket vásárolnak meg, úgy hogy folyamuk 83ról 99re emelkedett.

Frankhon. A Neuilly-ben kiütött tűz, mind mondják, egyedül vigyázatlaniságból támadt volna. Azonban az egész palotán elterjedt, s a pinczében 150 holttestet találtak. Hihetőleg részeg állapotban füst által fojtattak meg a szerencsétlenek. A palota csak nem egészen hamuvá égett, mindazáltal még a könyvtárat, néhány festményt és sok ezüst-szereket lehetett megmenteni. — Rothschild urnak Aniérés melletti kastélya is hamuvá tétetett.

Párisban, Febr. 28kán. Sz. Márton kapujának színházában egy ingyen színi előadás a „párisi rongyszédő“ adatott, melyben a színészek, valamint a színház minden személyzete nemzettfestőri egyenruhában jelent meg. Midőn egy színész a marseillaise s du depart énekeket danolni kezdette, az egész ház együtténekelt.

Midőn Párisban a Palais Royal előtti őrházban a tűz annyira eloltatott, hogy oda lépni lehetett. tehát a városi testőrök a holttesteket az Orleans karzatba hurczolták. Alig tétettek le, azonnal egy dobos dobolni kezdett, s egy saját sebeiből folyó vérral elfödött ember parancsozta: „Térdeljtek le s a holtakért imádkozzatok! Ok is franczok voltak!“ Minden térdre hull s néhány pillanatig imádkozik. A megsebesített is térdelt — de midőn a tömeg fölkel, ő maga földre rogyott — s meghalt.

Párisban most a „Place Royale“ piacz köztársaság piaczának, — az „Opera“ nemzeti színházának, — Richelieu utca „könyvtára“ nemzeti könyvtárnak, — „Rambuteau utca“ köztársaság utcájának, — „az egyetértés piacz s hid“ lázadás piaczának s hidjának s a t. neveztetik. — Az ideigleni kormánynak szabad rendelkezésre 200 millió frankja van a bankban.

Az ideigleni kormány Párisban épen most azt rendelé, hogy a nemzeti őrsereg fővegeiről a franczia kakas eltönjék.

La Grange ur, ki 1834 a lyoni fölkelőknek vezére volt, aztán a pairkamrától száműzetett, Molé ministersége alatt pegig az egyetemi feledésvégzet által kegyelmet nyert, épen most az ideigleni kormány által a városház kormányzójának neveztetett ki.

Most ismét helyén lenne, szinpadról hazafiú darabok által a német népre hatni, azt szoros csalatkozásra s összetartásra inteni, honszeretetet gerjeszteni, rendet, törvényességet, igazság iránti hódolatot s kötelességet papolni s a törvénytelenéget s megvetendő irányzatok ellen működni. Rajta, ihletett drámai költérek, teljesítetek-küldetésteket. Itt a gondolkozásmód megmutatása forog kérdésben.

Párisban épen most ragasztattak ki miniszterek ellen a nyomozó levelek. Ezen rendszabály is hiba; — akarnak nagylelkűek lenni, tehát egészen azok legyenek; akarnak üldözni, tehát fél Frankhont kell üldözni. Egy prefectus, egy hivatalnok, alig egy ügyvéd, sőt alig egy polgár sincs, ki az előbbi kormánnyal nem tartott.

A Párisban lakó németek folyó hó 2dikán fölírást készítettek, melyben franczia népnek a szabad köztársaság melletti rokonszenveiket nyilatkoztatták ki. Azonban abban Frankhonnak minden afféle gondolatja ellen óvást tesznek, a szabadságot fegyveres erővel vinni Némethonba. Sok német honfiusítási kérelmet nyújtott be az ideiglenes kormánynak; annyi bizonyos, hogy ezen méltatlan kívánság jelen pillanatban, hol Némethonnak saját embereire szüksége van, ha bizonyosan nem ez oknál fogva is, meghallgattatni nem fog. Azonban legyenek a németek arról bizonyosok, így ir egy ottani német, hogy a párisi németek hazafiú része ezen lépés által nagyon megsértve érzi magát.

Azon sietségél, mellyel a király futásra hátrazta el magát, semmit el nem vihett, csak frakban volt, s nem lelt annyi időt, hogy felruháját magára vehesse. S így aztán minden írása a legelőször benyomult nemzeti őrsereg ötödik légiója által letartóztatott. Ezen irományok közt Lajos Fülöpnek két kötet emlékirása is van piros szattyánba kötve. Különös módon végződnék a

szabad köztársaság kihirdetésével 1792. — Coigni herczegnő szolgálaleány öltözetben menekült meg Angolhonba.

Az ideigleni kormánynak nagy gondja van arra, hogy a vaspályák ezután épségben tartassanak meg, minek, úgy látszik, jó következménye van.

„Siecle“ lap után a franczok királya s királynője telegraphi tudósítás szerint Rouen-ből több napokig Trouville-ben elrejtve valának. Innen egy estén Honfleur-en át Havre-be ment, hol „Expresse“ gőzsajkán Angolhonba vitorlázott el. Az elutazási előkészületek oly titkosan intéztettek el, hogy maga a sajka kapitánya sem tudta, ki legyen hajóján. Ugyanez telegraphi sürgöny szerint Nemours herczegnő gyermekeivel, aztán Guizot és Lefebre tábornok urak szinte Granville szigetből, hol neki a kormányzó egy gőzsajkát rendelt, Angolhonba mentek át. Azt is jelentik franczia lapok, hogy a franczia nemesség nagyobb része Koblenz-be megy.

Bizonyos személyek, kik állásuknál fogva jól értesítve lehetnek, következő esetet beszélnek: Azon pillanatban, midőn Lajos Fülöp a Carousselpiaczon felállított sereg fölötti szemle után a Tuillieriák palotájába visszatért, Carbonal tábornok észrevette a palota felé hullamló néptömeget. „A király elvész, ha ezen néptömeg figyelmen egy pillanatra máshová nem fordítjuk,“ fölkiáltá, s rögtön egy nemzeti testőr kezéből kiragadta a fegyvert, s néhány lépésre előre menvén, a népre lötte ki, mire azonnal megöletett, de célját elérte. Tette által Lajos Fülöpnek néhány pillanatnyi időt szerzett, mely neki megengedé, hogy még a toladó sokaság előtt a királyi szokákba menekülhessen.

Tudunkra még nem vették észre, hogy Frankhon s a királyi család sorsa szökő napon a választatott el, melly nap a néphit szerint nevezetes s veszélyesnek tekintetett. Továbbá említésre méltó, hogy az ideiglenes kormány két tagja kevéssel születésnapjuk előtt választattak el méltóságukra: Dupon de l'Eure t. i. Febr. 27kén 81 éves; Arago Febr. 28kán 62 éves.

Martius 2kán Boulevardokon s Páris több negyedeiben 5000 több birbicsot volt látni, hol szegény munkások azon pénzét veszítették el, mellyet szereztek vagy az ideigleni kormánytól mint segélt kaptak.

Tuillieriákban tolvajok fogattak el, kiknek rejtek helyeikben a palotába tartozó sok drága tárgyak találtattak.

Nemours herczegnőnek egyik segédtsiztje Mart. elsőjén belügyek ministerénél a francziák színházának igazgatóságáért könyörgött. — Duchatel Napoleon, az exminister testvére, a kormányneak megegyezését nyújtotta be

Minden párisi művészek, festészek, zenészek, szobrászok, írók, énekesek és színjátszók Martius 7kén Valentino teremben gyűlést tartották, érdekeikről tanakodandók. Az ülés igen heves volt és semmi végzéshez nem juthattak, mivel a gyűlés többsége Dumas Sándor kirekesztését kívánta, midőn neki az előbbi kormány alatti szolgaságát, az 1789 lázadás kigunyolását munkáiban s regényeiben, s most születt republicaniszmusát s az ő czudar háladatlanágát korábbi pártfogója s jötevője iránt legerélyesebb kifejezésekben szemére lobbantották. Ő egyáltalában nem akart kimenni, s miután ismételve próbálta a fölingerlett gyülekezetet lecsilapítani, erőszakosságra került volna a dolog. Az ideiglenes iroda legnszgyobb zaj közepette osztatta el az ülést.

A franczia éjszaki vaspályán szerencsétlenség történt. Mivel a sinek még mindig nincsenek egészen helyreállítva, tehát csak az egyik kerékvágást lehet használni, s itt két egymással szemközt Páris és Brüsseltől jövő kocsiok összeütközése történt. Három személy rögtön halva maradt, több nehéz sebeket kapott, két tagvágást mindjárt helyben kellett véghezvinni.

(Theaterzeitung.)

Lajos-utca Münchenben.

Vegyes közlemények.

Az orosz császár Athenebe építész küldött, hogy ott egy pompás görög templomot építsen, melynek előleges költségei 1/2 millióra becsültetnek, s egészen márványból leend. Midőn terve a császárnak bemutatott, azt mondta volna: „En azt akarom, hogy kétszer oly pompás és nagy, s az orosz isteni tisztelethez méltó legyen.“ Azonkül az épülőfélben lévő Irene templomára is 80,000 rubelt ajándékozott.

Szerkesztői értesítés.

Jelen folyóiratnak más iránya lévén drámákat föl nem vehet. A tokaji levél mind terjedelme, mind foglalata miatt nem lapunkba való. A derecskei „uti kalandot“ s a pacséri beszélyt, melyet a sor rájuk kerülend, adni fogjuk. — Mivel némely tudósítások igen terjedelmesek, megbocsássanak t. levelezőink, ha azokból hely szüke miatt az érdektelenebbet kihagyni kénytelenítettünk. — A kassai naplót s a becses fővárosi postát nem vehetük föl: első helyszüke, a más hatalmunkban nem álló akadály miatt.

7. Képtalány. (Magyar földirati.)

Megoldása a 6. szám alatti képtalánynak:

Minden Fáni szíve légyen soká angyal!